

Sygn. XXV C 775/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	sędzia del. Elżbieta Mojsa
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Nawrocka

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2021 r. w Warszawie

sprawy z powództwa

W. Ś. (1)

przeciwko

(...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce

o zapłatę

1. Ustala, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 28.06.08 r. zawarta pomiędzy W. Ś. (1) a (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce jest nieważna;
2. zasądza od (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce na rzecz W. Ś. (1) kwotę 77 478,25 zł (siedemdziesiąt siedem tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem złotych 25/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6.06.18 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 27 143,58 CHF (dwadzieścia siedem tysięcy sto czterdzieści trzy franki szwajcarskie 58/100) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 22 421,87 CHF (dwadzieścia dwa tysiące czterysta dwadzieścia jeden 87/100) od dnia 6.06.18 r. do dnia zapłaty i od kwoty 4 721,71 CHF (cztery tysiące siedemset dwadzieścia jeden 71/100) od dnia 23.12.19 r. do dnia zapłaty;
3. ustala, że powód wygrał proces w stu procentach, zaś rozstrzygnięcie o kosztach pozostawia referendarzowi sądowemu do rozpoznania po uprawomocnieniu się wyroku.

Sygn. akt XXV C 775/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 maja 2021 r.

Powód W. Ś. (1) pozwem z dnia 6 czerwca 2018 r. (data prezentaty – k. 3) zmodyfikowanym następnie pismem procesowym z dnia 23 grudnia 2019 r. (k. 856-875) i doprecyzowanym pismem procesowym z dnia 19 stycznia 2021 r. (k. 899-900), skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., w którego miejsce w toku postępowania wszedł następcą prawny (...) Bank (...) AG z siedzibą w W., wniósł o:

1. zasądzenie od (...) Bank (...) AG z siedzibą w W. wykonującego w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału: (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce na rzecz powoda:

a) kwoty 77.478,25 zł tytułem całych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczonych przez powoda pozwanemu w walucie PLN w okresie od dnia 26 września 2008 roku do dnia 26 maja 2013 roku;

b) kwoty 27.143,58 CHF tytułem wszystkich rat kapitałowo odsetkowych uiszczonych przez powoda pozwanemu w walucie CHF w okresie od dnia 26 czerwca 2013 roku do dnia 26 listopada 2019 roku, ewentualnie kwoty 102.115,15 zł jako roszczenia ewentualnego wobec roszczenia o 27.143,58 CHF w przypadku uznania przez sąd, iż powód nie może dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast niego winien żądać roszczenia w walucie PLN;

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie: a) kwoty 77.478,25 zł od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, b) kwoty 22.421,87 CHF ewentualnie 83.895,19 zł od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, c) kwoty 4.721,71 CHF ewentualnie 18.219,96 zł od dnia złożenia niniejszego rozszerzenia do dnia zapłaty.

2. ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) zawarta dnia 4 lipca 2008 r. między powodem, a pozwanym jest nieważna;

ewentualnie, na wypadek uznania przez tut. Sąd, że nie jest możliwe połączenie roszczenia o zapłatę z roszczeniem o ustalenie nieważności

1. zasądzenie od (...) Bank (...) AG z siedzibą w W. wykonującego w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału: (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce na rzecz powoda:

a) kwoty 77.478,25 zł tytułem całych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczonych przez powoda pozwanemu w walucie PLN w okresie od dnia 26 września 2008 roku do dnia 26 maja 2013 roku;

b) kwoty 27.143,58 CHF tytułem wszystkich rat kapitałowo odsetkowych uiszczonych przez powoda pozwanemu w walucie CHF w okresie od dnia 26 czerwca 2013 roku do dnia 26 listopada 2019 roku, ewentualnie kwoty 102.115,15 zł jako roszczenia ewentualnego wobec roszczenia o 27.143,58 CHF w przypadku uznania przez sąd, iż powód nie może dochodzić roszczenia bezpośrednio w walucie CHF i zamiast niego winien żądać roszczenia w walucie PLN;

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie: a) kwoty 77.478,25 zł od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, b) kwoty 22.421,87 CHF ewentualnie 83.895,19 zł od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, c) kwoty 4.721,71 CHF ewentualnie 18.219,96 zł od dnia złożenia niniejszego rozszerzenia do dnia zapłaty.

ewentualnie w razie uznania, że powodowi nie przysługuje

roszczenie o zapłatę

1. ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) zawarta dnia 4 lipca 2008 r. między powodem, a pozwanym jest nieważna;

ewentualnie w razie stwierdzenia przez tut. Sąd braku podstaw do

stwierdzenia nieważności umowy kredytowej objętej powództwem

w niniejszej sprawie

1. zasądzenie od (...) Bank (...) AG z siedzibą w W. wykonującego w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału: (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce części roszczenia głównego w postaci tzw. nadpłat indeksacyjnych (w razie uznania, że umowy obowiązują bez wymienionych w dalszej części pisma postanowień nieuczciwych (tj. kredyt w PLN ze stawką LIBOR):

1.1. w związku z umową kredytową z dnia 28 czerwca 2008 roku na rzecz powoda W. Ś. (1):

a) kwoty 25.826,08 zł tytułem nadpłaconych części rat kapitałowo- odsetkowych od umowy kredytu, uiszczonych na rzecz pozwanego przez powoda w walucie PLN od dnia 26 września 2008 roku do dnia 26 maja 2013 roku;

b) kwoty 7.473,95 CHF tytułem nadpłaconych części rat kapitałowo- odsetkowych od umowy kredytu uiszczonych na rzecz pozwanego przez powoda w walucie CHF od dnia 26 czerwca 2013 roku do 25 maja 2018 roku;

c) kwoty 1.573,90 CHF tytułem nadpłaconych części rat kapitałowo- odsetkowych od umowy kredytu, uiszczonych na rzecz pozwanego przez powoda w walucie CHF od dnia 26 listopada 2018 roku do 26 listopada 2019 roku;

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot: a) 25.826,08 zł od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, b) 7.473,95 CHF od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, c) 1.573,90 CHF od dnia złożenia niniejszego rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty;

1.2. ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że postanowienia umowy nr (...) z dnia 28 czerwca 2008 roku zawartej pomiędzy W. Ś. (1), a bankiem (...) Oddział w Polsce z siedzibą w W. (obecnie (...) Bank (...) AG z siedzibą w W. wykonującego w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału: (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce w zakresie § 2 ust. 1 umowy kredytu oraz § 7 ust. 4 Regulaminu Hipotecznego do umowy kredytu § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu Hipotecznego są bezskuteczne wobec powoda W. Ś. (1), tj. nie wiążą powoda.

Dodatkowo powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (pozew – k. 3-119v., pismo z dnia 23.12.2019 r. – k. 856-875, pismo z dnia 19.01.2021 r. – k. 899-90).

W odpowiedzi na pozew oraz pismach procesowym z dnia 4 lutego 2021 r. i 4 marca 2021 r. stanowiących odpowiedź na modyfikację powództwa, pozwany (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (a następnie jego następca prawny (...) Bank (...) AG z siedzibą w W.) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych (odpowiedź na pozew – k. 560-574, pismo z 04.02.2021 r. – k. 917-920, pismo z 04.03.2021 r. – k. 922-924).

W związku z przejęciem z dniem 3 listopada 2018 r. (...) Bank (...) S.A. przez (...) Bank (...) AG z siedzibą w W., postanowieniem z dnia

19 marca 2019 r. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz podjął zawieszony postępowanie z udziałem (...) Bank (...) AG z siedzibą

w W. jako następcy prawnego (...) Bank (...) S.A.

Strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w dalszym toku postępowania i przed zamknięciem rozprawy (protokół rozprawy z dnia 14 kwietnia 2021 r., godz. 00:10:45, 00:18:17 – k. 938v.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. Ś. (2) w 2008 r. poszukiwał kredytu na zakup lokalu mieszkalnego w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych. W tym celu powód spotkał się z doradcą kredytowym, który przedstawił mu wstępne informacje dotyczące kredytu hipotecznego. Powód zdecydował się do zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty CHF, który w tamtym czasie był kredytem najkorzystniejszym z uwagi na wysokość oprocentowania i wysokość raty. Doradca nie wyjaśniał powodowi, w jaki sposób bank określa kursy walut w tabelach kursowych (d: zeznania W. Ś. (1) w charakterze strony na rozprawie w dniu 15 stycznia 2021 r. – k. 891-896).

Powód w dniu 4 czerwca 2008 r. złożył wniosek o kredyt hipoteczny, w którym jako kwotę wnioskowaną o udzielenie wskazał 210.000,00 zł. We wniosku określił jako walutę wnioskowanego kredytu „CHF”. Kredit miał być przeznaczony na zakup lokalu mieszkalnego na rynku wtórnym (d: wniosek o kredyt hipoteczny – k. 598-602).

Wraz z wnioskiem o udzielenie kredytu powód tego samego dnia złożył na formularzu banku oświadczenie, że został zapoznany przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej, oraz, że będąc świadomym ryzyka kursowego rezygnuje z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonuje wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej, że znane są mu postanowienia Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...)

w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej, że został poinformowany, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach Banku. W ramach przedmiotowego oświadczenia potwierdził również, że jest świadomy, że ponosi ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt, że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość raty spłaty kredytu (d: oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej z dnia 04.06.2008 r. – k. 604).

Decyzją kredytową z 25 czerwca 2008 r. (...) przyznał powodowi kredyt w kwocie 210.000,00 zł indeksowany do CHF podlegający spłacie przez okres 360 miesięcy, którą powód otrzymał (d: decyzja kredytowa z dnia 25.06.2008 r. – k. 606).

W dniu 4 lipca 2008 r. (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce (poprzednik prawny (...) Bank (...) AG) oraz W. Ś. (1) (kredytobiorca) zawarli umowę o kredyt hipoteczny nr (...) sporządzoną 28 czerwca 2008 r. Na mocy tej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu na zakup lokalu mieszkalnego nr (...) na rynku wtórnym, w budynku położonym przy ul. (...) w L. (§ 1 ust. 1 i § 2 ust. 2 i 5 umowy). Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w wysokości 210.000,00 zł, przy czym postanowiono, że kredyt indeksowany jest do waluty obcej CHF (§ 2 ust. 1 umowy). W umowie postanowiono, że okres kredytowania wynosi 360 miesięcy (§ 2 ust. 3 umowy).

Zgodnie z umową, kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosi 4,73833% w stosunku rocznym. Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku w wysokości 1,95 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulega zmianie

w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) (§ 3 ust. 1-3 umowy).

W umowie zapisano, że kredytobiorca dokonuje spłaty rat kredytu obejmujących część kapitałową oraz odsetkową w terminach i wysokościach określonych w umowie, spłata kredytu następuje w ratach równych, w okresie karencji kapitału płatne są wyłącznie raty odsetkowe, kredyt podlega spłacie w 360 ratach spłaty oraz że raty kredytu i inne należności związane z kredytem pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa stanowiącego załącznik do umowy, a kredytobiorca jest zobowiązany do utrzymywania wystarczających środków na rachunku uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej (§ 6 ust. 1-4 i ust. 6).

Zgodnie z umową, w zakresie nieuregulowanym umową zastosowanie mają postanowienia Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), zaś kredytobiorca oświadczył w umowie, że w dniu podpisania umowy otrzymał Regulamin

i aktualną na dzień sporządzenia umowy Taryfę i zapoznał się z nimi (§ 15 ust. 1 i 2 umowy) (d: umowa o kredyt hipoteczny nr (...) sporządzona w dniu 28.06.2008 r. – k. 125-129).

W Regulaminie kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), który stanowił załącznik do przedmiotowej umowy kredytu, w § 2 pkt 2 zdefiniowano „kredit indeksowany do waluty obcej” jako „kredit, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się

w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli”, a w § 2 pkt 12 zdefiniowano „Tabele” jako „Tabele kursów walut obcych obowiązującą w Banku”.

Zgodnie z § 4 ust. 1 Regulaminu, kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

W myśl § 7 ust. 4 Regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie § 11.

Stosownie do § 9 ust. 1 Regulaminu, raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie, zaś stosownie do § 9 ust. 2 Regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej: 1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności rat kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu, 2) jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Stosownie do § 13 ust. 7 Regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji (d: regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 131-139).

Z tytułu kredytu hipotecznego udzielonego powodowi na podstawie przedmiotowej umowy bank dokonał w dniu 26 sierpnia 2008 r. wypłaty środków w kwocie 210.000 zł, która została przeliczona na kwotę 106.647,71 CHF po kursie 1,9691 zł (d: zaświadczenie banku z dnia 29.12.2017 r. – k. 154-159).

W 2008 r. w ofercie (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce były zarówno kredyty złotowe, jak i indeksowane do CHF. Kursy kupna i sprzedaży waluty CHF w Tabeli Kursowej banku ustalane były w ten sposób, że do kursu referencyjnego analitycy banku dodawali trzy bufory składające się na marżę banku, z których pierwszy wynikał z przewidywania, jak kurs waluty może się zmienić w ciągu następnego dnia, drugi wynikał z konieczności zdeponowania przez bank w izbach rozrachunkowych środków na zabezpieczenie transakcji walutowych na rynku międzybankowym, a trzeci wynikał z pozycji, jaką bank ma na rynku międzybankowym (d: przesłuchanie A. S. (1) w charakterze świadka na rozprawie w dniu 05.07.2018 r. w sprawie o sygn. akt XXV C 675/17 – k. 834-841).

Ustawa z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984), która weszła w życie dnia 26 sierpnia 2011 r. wprowadziła następujące zmiany w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r.- Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.): w art. 69 w ust. 2 po pkt 4 dodano pkt 4a w brzmieniu: w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczególne zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Po ust. 2 dodano ust. 3 w brzmieniu: w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia

środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Artykuł 4 stanowił zaś, że w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

W dniu 19 września 2011 r. we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, na podstawie art. 42e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe wstąpił (...) S.A. Następnie z dniem 31 grudnia 2012 r. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. połączył się zgodnie z art. 124 ustawy Prawo bankowe oraz w trybie ustawy Kodeks spółek handlowych z (...) S.A. Wskutek niniejszego połączenia nastąpiło przeniesienie całego majątku (...) S.A. jako banku przejmowanego na rzecz (...) Bank (...) S.A. jako banku przejmującego (okoliczność bezsporna).

W dniu 7 czerwca 2013 r. strony zawarły Aneks nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...). Postanowiły w nim, że spłata udzielonego kredytobiorcy kredytu indeksowanego do waluty obcej następowała będzie w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany. Kredytobiorca zobowiązał się do posiadania rachunku bankowego w walucie obcej, do której indeksowany jest kredyt prowadzonego przez bank, służącego do obsługi kredytu przez cały okres, w którym obowiązuje spłata rat kredytu w walucie obcej CHF. Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego w walucie CHF zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota w walucie obcej pobrana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty raty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku kredytowym (§ 1 Aneksu). Aneks miał wejść w życie w dniu jego podpisania przez strony, jeżeli zostanie on podpisany przez strony w terminie 30 dni od daty jego sporządzenia wskazanej w treści aneksu, z zastrzeżeniem, że zmiana sposobu spłaty kredytu zacznie obowiązywać od pierwszej raty spłaty kredytu, której termin wymagalności przypada po upływie 14 dni od dnia niniejszego wejścia w życie aneksu (d: aneks nr (...) z 07.06.2013 r. - k. 141-144).

(...) Bank (...) AG z siedzibą w W. wykonujący działalność w ramach oddziału (...) Bank (...) AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce jest następcą prawnym (...) Bank (...) S.A. w W. (okoliczność bezsporna).

Pismem z dnia 5 czerwca 2018 r. w związku z nieważnością umowy kredytowej powód wezwał pozwanego bank do zapłaty kwoty 77.478,25 zł oraz 22.421,87 CHF w terminie 14 dni ewentualnie podjęcia mediacji (d: pismo powoda z 05.06.2018 r. - k. 146).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów:

Sąd uznał za wiarygodne obiektywne dowody z wymienionych dokumentów, jako że nie budziły one wątpliwości co do ich autentyczności i nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka A. S. (1), w których świadek przedstawił zasady ustalania przez pozwanego bank kursów franka szwajcarskiego w tabeli kursowej, a także ogólne zasady udzielania przez bank kredytu hipotecznego, gdyż zeznania te cechowały się znacznym stopniem szczegółowości, były wewnętrznie spójne i logiczne i nie były kwestionowane przez strony postępowania. Ponadto świadek wskazując na w/w okoliczności przyznał również, że przedmiotem negocjacji na etapie zawierania umowy były wyłącznie parametry cenowe, tj. kwota kredytu, termin - okres spłaty, rodzaju zabezpieczeń i wysokości oprocentowania, a nie kurs waluty, jak również, że do zakresu informacji przedstawianych klientom nie należał sposób kształtowania kursów w tabeli kursowej. Powyższe w ocenie Sądu potwierdza, iż zeznania świadka są obiektywne a wiedza o przedstawionych okolicznościach została powzięta na skutek wykonywanych przez niego obowiązków służbowych.

Za podstawę ustaleń Sąd przyjął również wyjaśnienia powoda W. Ś. (1) złożone w charakterze strony, w których przekazał informacje co do celu zaciągnięcia przez niego przedmiotowego kredytu, okoliczności zawierania umowy kredytu, braku negocjowania szczegółowych warunków umowy oraz zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca

stosowanego przez bank. Wyjaśnienia powoda były zgodne z dowodami z dokumentów lub z doświadczeniem życiowym (co do braku możliwości negocjacji tego rodzaju umów z bankiem), a nie zostały przedstawione dowody wykazujące odmienny stan faktyczny w tym zakresie. Ponadto powód przyznał, iż miał świadomość zarówno waluty umowy jak i waluty wypłaty kredytu czy jego spłaty oraz różnicy pomiędzy kursem kupna i sprzedaży, niemniej jednak nie wiedział i nie został poinformowany, jak te kursy są tworzone.

Wiarygodne były również zeznania świadków A. W. i A. S. (2), którzy przedstawili procedurę zawierania umów kredytu hipotecznego indeksowanego do franka szwajcarskiego. Zeznania tych świadków korespondowały z zeznaniami powoda, były spójne, logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Sąd nie dostrzegł w zeznaniach ww. świadków próby relacjonowania faktów w sposób przychylny dla którejkolwiek ze strony, wobec czego uznać je należało za złożone obiektywnie.

Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentów zawierających opinie prywatne wskazując, iż kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje takich środków dowodowych, jak „prywatna opinia”. Gdy strona składa taką opinię z intencją uznania jej przez sąd za dowód w sprawie, wówczas istnieją podstawy do przypisania jej znaczenia jedynie dowodu z dokumentu prywatnego (art. 245 k.p.c.) czyli dowodu tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie. Jeżeli więc strona dołącza do pisma procesowego opinię prywatną i powołuje się na jej twierdzenia i wnioski, to opinię taką, należy traktować jako część argumentacji faktycznej i prawnej przytaczanej przez stronę. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy, złożona przez skarżącego prywatna ekspertyza stanowi tylko wyjaśnienie, oparte na wiedzy specjalistycznej, stanowiska skarżącego w sprawie, tym samym prywatna opinia jest jedynie elementem stanowiska strony w procesie, a nie opinią biegłego będącą dowodem w sprawie (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 1997 r., sygn. akt I CKN 385/97, LEX nr 50530).

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego, jako zmierzający do wykazania faktów nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wobec stwierdzonej przez Sąd nieważności umowy kredytu już ze względu na treść umowy – o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia – nie było potrzeby angażowania biegłego sądowego, którego opinia zmierzać miała do wyliczenia kwoty nadpłaty dokonanej przez powoda poprzez porównanie kwot faktycznie wpłaconych z rozliczeniem kredytu. Okoliczności objęte tezą dowodową z opinii biegłego pozostawały bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w sytuacji uznania umowy kredytu za nieważną.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W sprawie niniejszej powód domagał się przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zasądzenia spełnionych świadczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

W dalszej kolejności podkreślenia wymaga, że umowa łącząca strony postępowania spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665). Zgodnie z art. 69 ust. 1 tej ustawy przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wszystkie wymienione wyżej elementy zostały zawarte w badanej umowie choć nie wszystkie z nich stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych umowy kredytu bankowego poszukiwać należy w treści art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Stanowią je zatem zobowiązanie banku do wydania kredytobiorcy określonej sumy pieniężnej oraz zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych (zob. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).

Analizując zatem umowę o kredyt powoda, Sąd doszedł do wniosku, że zawiera ona wszystkie elementy przedmiotowo istotne. W umowie strony określiły kwotę kredytu, walutę kredytu, przeznaczenie kredytu, okres kredytowania, terminy i zasady zwrotu kredytu przez powoda przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej, a także wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany oraz opłaty związane z udzieleniem kredytu.

Należy zwrócić uwagę, iż kredyt waloryzowany (indeksowany) kursem waluty obcej to kredyt udzielany w walucie polskiej, przy czym na dany dzień (najczęściej dzień uruchomienia kredytu), kwota kapitału kredytu (lub jej część) przeliczana jest na walutę obcą (według bieżącego kursu wymiany waluty), która to kwota stanowi następnie podstawę ustalania wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. Wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych określana jest zatem w walucie obcej, ale ich spłata dokonywana jest w walucie polskiej, po przeliczeniu według kursu wymiany walut na dany dzień (najczęściej na dzień spłaty).

Zgodnie z §2 pkt 1 umowy, bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 210.000,00 złotych polskich indeksowanego kursem CHF, która to kwota została przeliczona na CHF w dniu jej uruchomienia. Kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko. Kwota kredytu została przez niego określona we wniosku kredytowym w złotych polskich. Sama kwota kredytu została w umowie określona również w walucie polskiej z zastrzeżeniem jej indeksacji kursem CHF.

Zdaniem Sądu, z powyższego bezsprzecznie wynika, że zawarta przez strony umowa kredytu hipotecznego stanowi umowę kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej. Bank wydaje kredytobiorcy określoną sumę kredytową w złotych, przy czym jej wysokość jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty w dniu wydania (indeksowanie do waluty obcej po cenie kupna). Ustalenie takie następuje też w celu określenia wysokości rat kredytowych, do których kredytobiorcy będą zobowiązani w okresie trwania stosunku kredytowego. W dniu płatności konkretnych rat taka rata jest przeliczana zgodnie z umową na złote stosownie do kursu danej waluty, tj. po kursie jej sprzedaży kontrahentowi banku.

Zwrócić trzeba nadto uwagę, że obowiązująca ustawa z 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U. z 2017 r., poz. 819) jednoznacznie dopuszcza – choć z pewnymi ograniczeniami – zawieranie umów kredytu hipotecznego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej (art. 6 i art. 10 pkt 7 tejże ustawy) wraz z wszystkimi konsekwencjami, jakie może to mieć dla ustalenia wysokości zobowiązania konsumenta. Oczywiście przepisy tej ustawy nie znajdują zastosowania do umowy zawartej przez strony, jednakże pozwalają na ocenę dopuszczalności określonej konstrukcji w systemie prawa.

W tej sytuacji stwierdzić należy, że wprowadzenie do umowy kredytu bankowego postanowień dotyczących indeksacji kwoty kredytu mieści się w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia art. 69 ustawy Prawo bankowe. Przedmiotowa umowa zawiera wszystkie elementy przedmiotowo istotne umowy kredytu bankowego. W art. 69 ust. 2 Prawa bankowego wskazano, jakie niezbędne (obligatoryjne) postanowienia powinny być ujawnione w umowie kredytu bankowego. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w treści art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, zatem stanowią je zobowiązanie banku do wydania kredytobiorcy określonej sumy pieniężnej oraz zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC z 2016 r. nr 11 poz. 134).

Przechodząc na grunt dalszych rozważań prawnych niniejszego uzasadnienia, należy wskazać, że Sąd uznał zasadność roszczenia o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy na podstawie zarzutu naruszenia 58k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. oraz w zw. z art. 385¹ k.c. oraz przepisami dyrektywy 93/13/EWG, w zw. z art. art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Zgodnie z art. 58 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (§ 1). Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (§ 2). Zgodnie natomiast z § 3 przywołanego przepisu, jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Analiza zapisów postanowień przedmiotowej umowy kredytowej zawartej między stronami wskazuje, że nie spełnia ona – mając na uwadze przytoczone wyżej przepisy – wymaganych zasad regulujących prawidłowy sposób dokonania czynności prawnej. Najważniejszym uchybieniem w tym zakresie jest przyznanie sobie przez pozwany bank arbitralnej możliwości do kształtowania pozycji prawnej i finansowej dłużnika w stosunku cywilno- prawnym. Władztwo to dotyczyło najważniejszych postanowień umownych – ustalenia rzeczywistej kwoty wysokości zaciągniętego kredytu oraz kwot miesięcznych rat wpłacanych przez powoda. W tym zakresie umowa nie związała banku żadnymi ograniczeniami co do sposobu określania bankowej tabeli kursów. Wszelkie ustalenia w tym zakresie wynikały z tworzonej przez bank jednostronnie tabeli kursów, przy czym istotne jest wskazanie, iż żaden dokument nie regulował obiektywnego mechanizmu ich powstawania. W związku z tym wyłącznym uprawnieniem banku, powód na żadnym etapie obowiązywania umowy nie był świadomy, w jakiej wysokości winien dokonywać spłaty raty kredytowej i jaka będzie ostateczna kwota wziętego kredytu.

Naruszeniem wskazanych przepisów jest w istocie sama treść czynności prawnej jaką jest umowa stron. W ocenie Sądu, w rozpatrywanej sytuacji naruszona została sama istota każdego stosunku zobowiązaniowego, który opiera się na równości stron.

Uprzywilejowana pozycja banku polegała na przyznania sobie prawa do jednostronnego i arbitralnego decydowania w zakresie określania wysokości zobowiązania łączącego strony stosunku w chwili jego uruchomienia i w ustalaniu kolejnych rat.

Co za tym idzie, naruszona została istota stosunku zobowiązaniowego, a dotknięte nieważnością zostały postanowienia umowne stanowiące główne świadczenia kredytobiorcy jakimi jest kwota kredytu oraz sposób indeksacji ściśle związane ze świadczeniem głównym.

Wobec powyższego, na mocy art. 58 § 3 k.c., wobec faktu, że bez pełnej znajomości postanowień dotyczących sposobu określenia kursów walut strony nie zawarłyby umowy kredytu, całość czynności prawnej należało uznać za nieważną jako sprzeczną z istotą zobowiązania cywilnoprawnego.

Nie ulega bowiem wątpliwości Sądu, że bez przedmiotowych postanowień umowa nie zostałaby zawarta. Na podstawie doświadczenia życiowego wskazać bowiem należy, że żaden podmiot stosunku prawnego nie wiązałby się nim bez znajomości elementarnych jego postanowień. W podobnym tonie wypowiedział się też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2019 r. sygn. akt IV CSK 309/18, który stwierdził, że racjonalny kredytobiorca nie decydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej bez znajomości obiektywnych mechanizmów ustalających taki kurs w banku.

W każdym wypadku umowa będzie sprzeczna z naturą zobowiązania jako takiego, jeśli określenie świadczenia zostanie pozostawione woli wyłącznie jednej ze stron. W doktrynie prawa stwierdzenie to od dawna nie budzi wątpliwości. Gdyby oznaczenia miał dokonać dłużnik, według swego swobodnego uznania, nie byłoby żadnego zobowiązania.

Gdyby zaś miał go dokonać wierzyciel, umowa byłaby niemoralna, gdyż dłużnik byłby zdany na łaskę i niełaskę wierzyciela (patrz: R. Longchamps de Berier, Zobowiązania, Lwów 1938, s. 157).

Naruszenie istoty stosunku zobowiązaniowego oznacza przekroczenie granic swobody umów określonych w art. 353¹ k.c. i prowadzi do nieważności czynności prawnej jako sprzecznej z ustawą, o czym stanowi przepis art. 58 k.c. Należy w tych rozważaniach zwrócić uwagę na dwie uchwały 7 sędziów SN, wydane na kanwie przepisów dotyczących czynności bankowych.

W uchwale z 22 maja 1991 r. w sprawie III CZP 15/91 Sąd Najwyższy wskazał, że za sprzeczne naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków, zaś sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach, zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał za nieskuteczne prawnie postanowienia umowy pozwalające na dowolną zmianę regulaminu rachunku bankowego.

Z kolei w uchwale z 6 marca 1992 r. w sprawie III CZP 141/91 Sąd Najwyższy stwierdził, że dowolne określanie wysokości odsetek w czasie trwania stosunku prawnego jest sprzeczne z zasadami słuszności kontraktowej i w konsekwencji dla skutecznego zastrzeżenia możliwości jednostronnej zmiany tych odsetek zastrzegł konieczność wskazania konkretnych okoliczności, od których ta zmiana jest uzależniona. Bez tego warunku umowa byłaby nieważna ze względu na naruszenie zasad współżycia społecznego.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu, łącząca strony umowa jest nieważna również z uwagi na istnienie drugiej niezależnej podstawy. Niemniej przechodząc do oceny dalszych zarzutów strony powodowej Sąd winien dokonać oceny charakteru w jakim działał powód zawierając sporną umowę kredytu, która to kwestia ma istotne znaczenie z punktu widzenia oceny praw i obowiązków stron przyjętych przez nie w spornej umowie.

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych przedmiotowy kredyt strona powodowa pozyskała w dowolnym celu konsumpcyjnym.

W myśl przepisu art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną, dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W odniesieniu do powoda zostały spełnione wszystkie powyższe elementy. Co więcej, status konsumenta nie był kwestionowany przez stronę pozwaną.

W sytuacji ustalenia, konsumenckiego charakteru spornej umowy kredytu, podkreślenia wymaga, że rozstrzygnięcie wydane w niniejszej sprawie pozostaje w związku nie tylko z krajowymi ale również regulacjami prawa unijnego. Wynika to jednoznacznie z obowiązku państw członkowskich podjęcia wszelkich środków właściwych w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii oraz z zasadą pierwszeństwa prawa UE. Wyjątkowo doniosłe znaczenie odgrywa w sprawie niniejszej Dyrektywa 93/13 (Dyrektywa Rady 93/13/WE z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. z 1993 r., L 95, s. 29, dalej również: Dyrektywa 93/13), która jest fundamentalnym aktem prawa unijnego w dziedzinie ochrony konsumentów. Przedmiotowy akt wyznacza standard ochrony konsumenta, do którego państwa członkowskie winny dążyć. W konsekwencji, Sąd orzekający w niniejszej sprawie zobowiązany był dążyć w swym rozstrzygnięciu do należytej ochrony strony powodowej jako konsumenta.

Przechodząc w dalszej kolejności do oceny ważności spornej umowy to została ona uznana przez Sąd za nieważną, z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień określających sposoby wyliczenia kwoty kredytu podlegającej spłacie i wysokości rat kredytu, które to postanowienia są abuzywne i w konsekwencji nie wiążą powoda. Mając na względzie, że kwestionowane postanowienia określają główne świadczenia stron to bez nich nie sposób wykonywać w/w umowy.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron,

w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jak wskazał Sąd Najwyższy w przywołanym wyroku II CSK 19/18 postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych. Natomiast rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie.

Regulacje zawarte w art. 385¹-385³ k.c. mają charakter szczególny w stosunku do tych przepisów, które mają ogólne zastosowanie do kształtowania przez kontrahentów treści umowy. Pozostaje to głównie w związku z realizacją zapisów powoływanej już dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich. W konsekwencji krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby pozostawało ona w zgodzie z prawem unijnym.

Zgodnie z treścią przepisu art. 385¹ § 1 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uważa się klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki:

- zawarte zostały w umowach z konsumentami,
- kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają jego interesy.

Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest gdy: postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem lub gdy postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Strona pozwana prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych; zaś powód posiada status konsumenta o czym była mowa we wcześniejszej części uzasadnienia. O tym, że kwestionowane postanowienia umowne nie były przedmiotem indywidualnych uzgodnień wynika już z samego sposobu zawarcia spornej umowy, która została oparta na wzorcu umowy oraz regulaminie. Taka formuła czynności wykluczała możliwość indywidualnego wpływania przez konsumenta na treść umowy. Podkreślenia wymaga fakt, że sam wybór rodzaju umowy czy też możliwość ustalenia ewentualnych zmian w zakresie wysokości, np. marży banku nie jest równoznaczna z wpływaniem na treść całej umowy i jej istotnych elementów.

W dalszej kolejności należy dokonać oceny czy kwestionowana klauzula stanowi element głównego świadczenia stron, a jeśli tak – czy została sformułowana w sposób jednoznaczny. Bezsprzecznie kwestionowana klauzula jest wyraźnie powiązana z postanowieniami dotyczącymi oprocentowania. W odniesieniu do łączącej strony umowy podstawę stanowiło użycie stawki referencyjnej LIBOR odnoszącej się do określonej waluty obcej. Przeliczanie złotych na walutę obcą stanowi ekonomicznie i księgowo konieczny element do zastosowania takiej „niewłaściwej” stawki referencyjnej.

Mając na uwadze, że kwestia czy sporne postanowienia umowne określają główne świadczenia stron, pozostaje kwestią sporną w doktrynie, Sąd orzekający w niniejszej sprawie opowiada się za podejściem wyrażonym w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym: „Zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 KC może budzić kontrowersje, tym bardziej że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialiae negotii. Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany in casu z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy.” (tak SN uzasadnieniu wyroku z 8 listopada 2012 roku w sprawie I CSK 49/12, Legalis 606381).

Wyraźnego podkreślenia wymaga również fakt, że orzecznictwo TSUE nie wiąże pojęcia głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 z pojęciem essentialia negotii. W wyroku z 30 kwietnia 2014 r. w sprawie K. C.-26/13 TSUE wskazuje, że przepis ten ma ustalić jedynie zakres kontroli treści warunków umownych, które nie były przedmiotem indywidualnych negocjacji. Natomiast ocena czy dany warunek dotyczy głównego świadczenia umowy powinna zostać dokonana obiektywnie i na gruncie konkretnej umowy na płaszczyźnie prawnej i ekonomicznej, z uwzględnieniem struktury umowy.

Mając na uwadze powyższe kwestionowaną klauzulę należy uznać za określającą podstawowe świadczenia w ramach umowy, charakteryzującą tę umowę jako podtyp umowy kredytu – umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej. Kwestionowane postanowienia w ocenie Sądu wprost świadczenie to określają. Bez ich zastosowania nie doszłoby do ustalenia wysokości kapitału podlegającego spłacie, jak również do ustalenia wysokości odsetek, które zobowiązany jest zapłacić kredytobiorca.

Nie należy również zapominać o tym, że aktualnie analizowane postanowienia stanowią essentialia negotii umowy. Tym samym przed datą uregulowania tej instytucji należy traktować je jako konstytutywne dla tej umowy, a więc określające główne świadczenia stron. W ocenie Sądu również same postanowienia dotyczące wyznaczania kursów walut dotyczą głównego świadczenia stron (co znalazło potwierdzenie w wyroku C-260/18 w sprawie D.).

Powyższe ustalenie powoduje zaś konieczność ustalenia czy sformułowanie postanowień dotyczących głównego świadczenia stron miało charakter niejednoznaczny.

W ocenie Sądu miało ona charakter niejednoznaczny a to z uwagi na fakt, że w realiach niniejszej sprawy brak było wskazania, na podstawie jakich kryteriów bank ustala kurs wymiany waluty mający szczególnie istotne znaczenie dla spłaty poszczególnych rat. W konsekwencji należy przyjąć, że postanowienie umowne określające główne świadczenie stron w postaci obowiązku zwrotu kredytu i uiszczenia odsetek nie było jednoznacznie określone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. bowiem było dotknięte brakiem przejrzystości warunków umownych.

W tym miejscu nie sposób nie odwołać się do orzeczenia C-186/16 TSUE, w którym przedstawił wykładnię art. 4 ust. 2 dyrektywy – odpowiadającej art. 385⁽¹⁾ §1 zd. 2 kc. Konieczność wyrażenia warunku umownego przejrzystym i zrozumiałym językiem jest równoznaczne z tym, że bank musi zapewnić kredytobiorcy informacje wystarczające do podjęcia przez niego świadomej i rozważnej decyzji. Wszelkie okoliczności związane ze spłatą kredytu muszą zostać zrozumiane przez konsumenta, zaś on sam musi zostać właściwie poinformowany tak aby mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Powyższe znalazło potwierdzenie w orzeczeniu TSUE C-51/17.

W ocenie Sądu, pozwany bank nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku informacyjnego. Powód nie został w pełni uświadomiony w dacie dopełniania formalności związanych z zawarciem umowy kredytowej, że podpisując umowę kredytu w obcej walucie, ponoszą pewne ryzyko kursowe, które może ulec istotnej zmianie powodującej dla kredytobiorcy znaczące skutki ekonomiczne. Ryzyko wynikające ze zmiany kursu waluty obcej dla kredytobiorcy ma dwa zasadnicze skutki. Po pierwsze zmieniający się kurs waluty skutkuje zmianą wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. Drugą konsekwencją związania kredytu z kursem waluty obcej jest zmiana wysokości zadłużenia pozostającego do spłaty. Mając na uwadze, że obydwa elementy mają fundamentalne znaczenie dla sytuacji w ocenie Sądu kwestionowane z sprawie niniejszej zapisy umowy nie spełniają określonego w 4 ust 2 Dyrektywy 93/13 oraz w art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. wymogu transparentności. Są one niejednoznaczne, ponieważ w chwili zawarcia umowy (ta data jest miarodajna dla oceny postanowień; por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. akt III CZP 29/17) powód nie był w stanie ocenić wysokości własnego zobowiązania, a zatem skutków ekonomicznych wynikających z zawartej umowy oraz ryzyka ekonomicznego, związanego z zawarciem przez nich umowy. W odniesieniu do rat odsetkowych znaczenia nie ma możliwości określenia wysokości raty odsetkowej lecz to, że na wysokość tej raty wpływa kurs waluty ustalany jednostronnie przez bank. Powyższy brak transparentności

postanowień dotyczących głównego świadczenia stron otwiera konieczność dokonania kontroli, czy nie mają one nieuczciwego charakteru.

W dalszej kolejności należy dokonać analizy kwestionowanych postanowień umownych pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Cytując za Sądem Najwyższym samo stwierdzenie niejednoznaczności postanowienia umownego na gruncie prawa polskiego nie przesądza o abuzywnym charakterze tego postanowienia (orzeczenia Sądu Najwyższego III CSK 159/18).

W orzecznictwie i doktrynie wskazuje się, iż w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy konsumenta są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, a także te, które zmierzają do wprowadzenia konsumenta w błąd, wykorzystując jego zaufanie i brak specjalistycznej wiedzy (W. Popiołek, *Objaśnienia do art. 385¹ k.c.*, K. Pietrzykowski, *Kodeks Cywilny, Komentarz T.1 Warszawa 2005*; K. Zagrobelny, *Objaśnienia do art. 385¹ k.c.*; E. Gniewek, *Kodeks cywilny, Komentarz, Warszawa 2008*).

Postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Między innymi o takiej sytuacji można mówić w razie nadmiernego naruszenia równowagi interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną z nich swojej przewagi przy układaniu wzorca umowy (wyrok SA w Warszawie z dnia 8 maja 2009 r. VI ACa 1395/08 LEX nr 1120219). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (wyrok SN z 13 lipca 2005r., I CK 832/04, LEX nr 159111). Sprzeczne z dobrymi obyczajami są te postanowienia wzorca umownego, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację takich wartości jak szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność (zob. wyrok SA w Warszawie z 17 kwietnia 2013 r., VI ACa 1096/12, LEX nr 1335762).

Przyjmuje się, że klauzula dobrych obyczajów, podobnie jak klauzula zasad współżycia społecznego, nakazuje dokonać oceny w świetle norm pozaprawnych, przy czym chodzi o normy moralne i obyczajowe, powszechnie akceptowane albo znajdujące szczególne uznanie w określonej sferze działań, na przykład w obrocie profesjonalnym, w określonej branży, w stosunkach z konsumentem itp. Przez "dobre obyczaje" w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami (G. Bieniek, H. Ciepla, St. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, tom 1, Wielkie Komentarze, Lexis Nexis 2009*). Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (tak SA w Warszawie w wyroku z 27 stycznia 2011 r., VI ACa 771/10, LEX nr 824347).

Przenosząc powyższe rozważania teoretyczne na grunt rozpoznawanej sprawy, należy w pierwszej kolejności wskazać, że abuzywność postanowień umownych objawiała się tym, że zaskarżone klauzule nie wskazywały wprost sposobu ustalania wysokości kursu CHF w tabeli bankowej pozwanego, na podstawie którego winno dokonywać się wyliczeń związanych z co miesięcznymi świadczeniami stron oraz przeliczenia kapitału kredytu. W umowie i w regulaminie brak było obiektywnych wskaźników pozwalających na określenie tego właśnie kursu. Pozwany pozostawił sobie arbitralną jednostronną możliwość do kształtowania owego kursu bez wiedzy i ingerencji powoda, stawiając go przy tym w pozycji biernego uczestnika stosunku łączącego strony. Wszelkie wyliczenia kursu waluty były dokonywane przez pozwanego jednostronnie, a to działanie narzucało powodowi wysokość faktycznego zobowiązania w zakresie wysokości raty.

Takie działanie pozwanego w ocenie Sądu jest także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz rażąco narusza interesu powoda jako konsumenta.

Należy w tym miejscu dodać za Sądem Najwyższym (wyrok z dnia 29 października 2019 r. sygn. akt IV CSK 309/18) - którego ustalenia podziela Sąd, że tej sytuacji nie zmienia fakt zawarcie między stronami stosunku oświadczenia o ryzyku walutowym. Oświadczenie takie jedynie w sposób bardzo pobieżny informowało o możliwości zmian ratalnych w czasie trwania stosunku zobowiązaniowego i jako takie nie może zostać uznane za wyczerpującą informację w tym zakresie udzieloną przez podmiot profesjonalny w stosunku z konsumentem.

Co więcej, zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Również zgodnie z brzmieniem art.4 dyrektywy nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy i z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna.

Tym samym przy ocenie niedozwolonego charakteru określonego postanowienia umownego, również ocenie indywidualnej, nie ma żadnego znaczenia w jaki sposób umowa była wykonywana przez strony. W szczególności nie ma znaczenia, czy przedsiębiorca rzeczywiście korzystał z możliwości, jakie wynikają dla niego z określonego brzmienia postanowień umownych. Istotne jest jedynie, że nie było żadnych przeszkód aby skorzystał z takich uprawnień. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli daje kontrahentowi konsumenta możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta.

Dla stwierdzenia niedozwolonego charakteru określonych postanowień umownych nie ma znaczenia również to, w jaki sposób pozwany bank rzeczywiście ustalał kurs waluty. Nie ma też znaczenia w jaki sposób bank finansował udzielanie kredytów indeksowanych, gdyż również to stanowi okoliczność leżącą poza łączącym strony stosunkiem prawnym a równocześnie związaną z wykonywaniem umowy, a nie chwilą jej zawarcia.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd uznał, że stosunek łączący strony nosił znamiona nieprawidłowości, co związane jest z treścią postanowień umownych kwestionowanych przez powoda. Postanowienia te dawały bowiem pozwanemu możliwość jednostronnego kształtowania wysokości świadczenia, do którego zobowiązany był powód.

Przechodząc do oceny konsekwencji uznania kwestionowanych postanowień umownych za niedozwolone stwierdzić należało, że wskutek bezskuteczności tych postanowień umowę łączącą strony należało uznać za nieważną w całości.

W myśl art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta, a zatem nie wywołuje ono skutków prawnych od samego początku i z mocy samego prawa, co sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę z urzędu (np. wyrok Sądu Najwyższego z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 750/15; wyrok Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018/7-8/79). Sankcja bezskuteczności stanowi wyraz dążenia do maksymalnej ochrony konsumenta poprzez skuteczne wyeliminowanie wadliwych postanowień umownych przy minimalnej ingerencji w stosunek prawny.

Zdaniem Sądu kontynuowanie stosunku prawnego bez postanowień uznanych za bezskuteczne nie było w niniejszej sprawie możliwe. Bezskuteczność analizowanych postanowień prowadziłyby bowiem nie tylko do zniesienia mechanizmu zastosowanego w przypadku kredytu indeksowanego oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z odniesieniem przedmiotowego kredytu do waluty. Należy mieć ponadto na uwadze, że powód konsekwentnie domagał się ostatecznie ustalenia, że umowa zawarta między stronami jest nieważna i uwzględnienie roszczenia o zapłatę w oparciu o tę właśnie przesłankę. Mając na uwadze orzecznictwo TSUE artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że z jednej strony skutki dla sytuacji konsumenta wynikające z unieważnienia całości umowy, należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, a z drugiej strony, do celów tej

oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie. (wyrok TSUE z dnia 30 kwietnia 2014 r., C#26/13 K., Wyrok TSUE z dnia 3 października 2019 r. C-260/18 D.).

W konsekwencji na skutek kontroli abuzywności w/w postanowień sporną umowę należy uznać za nieważną. Co więcej, podkreślić należy, że w sprawie brak było podstaw do zastąpienia abuzywnych postanowień umowy jakimikolwiek innymi postanowieniami mogącymi wynikać z przepisów o charakterze dyspozytywnym. Na dzień zawarcia spornej umowy brak było w przepisach prawa polskiego przepisów o charakterze dyspozytywnym mogących wypełnić lukę powstałą w wyniku stwierdzenia bezskuteczności postanowień odnoszących się do kursów waluty.

W tym zakresie za niedopuszczalne uznać należało zastępowanie przez Sąd z urzędu niedozwolonego postanowienia umownego innym mechanizmem wyliczenia kwoty kredytu – w tym nie było podstaw do zastosowania kursu kupna waluty czy średniego kursu stosowanego przez NBP. Możliwość taka nie wynikała na chwilę zawarcia umowy bowiem z jakichkolwiek przepisów prawa, nie sposób było również kursu waluty dla określenia kwoty kredytu – jak zresztą również dla pozostałych analizowanych w niniejszej sprawie postanowień, wyprowadzić z ustalonych zwyczajów obowiązujących w tego rodzaju stosunkach prawnych.

Ponadto, jak zostało już podkreślone, stwierdzenie nieważności było zgodne z żądaniem strony powodowej. Bez znaczenia była w tym kontekście kwestia skutków stwierdzenia nieważności dla pozwanego banku. Zdaniem Sądu, zastosowanie sankcji płynącej z nieważności nie narusza również, uwzględniając zakresu naruszeń po stronie banku, zasady proporcjonalności. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że w relacji konsumenta z przedsiębiorcą przy ocenie skutków uznania poszczególnych postanowień umownych za niedozwolone istotną rolę odgrywa element odstrasżający, prewencyjny.

Mając na uwadze powyższe rozważania bez znaczenia, dla oceny wskazanych postanowień umownych, były powody jakimi kierował się powód inicjując niniejsze postępowanie, a w szczególności to, czy powodem był znaczny wzrost kursu waluty CHF po zawarciu umowy kredytu. Nie sposób było także uznać, że roszczenie powoda jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. W ocenie Sądu nie można w żadnym przypadku uznać, iż konsument wywodzący swoje roszczenia z niedozwolonych postanowień umownych, które do umowy zostały wprowadzone przez pozwany bank, nadużywa swoich praw podmiotowych.

Podkreślenia wymaga również fakt, że nieważność umowy ze skutkiem *ex tunc* oznacza, że wszelkie podpisane przez strony aneksy do łączącej strony umowy nie mogły odnieść pożądanego skutku i należy je uznać za bezskuteczne.

Konsekwencją ustalenia nieważności stosunku prawnego było rozpoznanie roszczenia o zapłatę. Roszczenie to zostało uwzględnione przez Sąd w zakresie w jakim oczekiwała tego strona powodowa.

Nieważność spornej umowy powodowała, iż wszelkie świadczenia uiszczone przez stronę powodową na rzecz pozwanego były świadczeniami nienależnymi. Stwierdzenie nieważności spornej umowy powoduje obowiązek dokonania zwrotu wzajemnych świadczeń pomiędzy stronami umowy, stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Co do zasady, kredytobiorca powinien więc zwrócić bankowi otrzymaną od niego kwotę kapitału, a zatem bez odsetek i kosztów dodatkowych, bank zaś powinien zwrócić kredytobiorcy wszelkie wpłacone przez niego raty kredytowe i inne opłaty oraz składki.

Zdaniem Sądu, brak było przy tym podstaw prawnych do dokonania jakiegokolwiek kompensaty świadczenia należnego powodowi w wykonaniu nieważnej czynności prawnej ze świadczeniem ewentualnie przysługującym stronie pozwanej.

Gdy w umowach wzajemnych bezpodstawne wzbogacenie następuje po obydwu stronach, teoretycznie możliwe są dwa rozwiązania. Według tzw. teorii dwóch kondykcji, każde roszczenie o wydanie wzbogacenia traktuje się oddzielnie i niezależnie od drugiego, a wyrównanie pomiędzy nimi możliwe jest jedynie według przepisów o potrąceniu. Tzw. teoria salda natomiast, traktuje świadczenie wzajemne jako pozycję, którą od razu należy odjąć od wzbogacenia

tak, że druga strona świadczenia wzajemnego zwraca jedynie nadwyżkę otrzymanego świadczenia ponad wartość świadczenia, które sama spełniła.

Sąd Okręgowy w tym składzie opowiedział się za teorią dwóch kondykcji, stojąc na stanowisku, że jeśli w wyniku zawarcia umowy każda ze stron spełniła świadczenie na rzecz drugiej strony, to w przypadku nieważności umowy, bądź też w przypadku przyjęcia jej upadku wobec braku możliwości jej utrzymania po wyeliminowaniu postanowień abuzywnych, każda z nich ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia – bank o zwrot kwoty przekazanego kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku w wykonaniu umowy kredytowej

W ocenie Sądu nie ma podstaw do zastosowania teorii salda w niniejszej sprawie. Konstrukcja art. 496 w zw. z art. 497 k.c. wyraźnie wskazuje, że nawet w przypadku nieważności umowy wzajemnej ustawodawca nie normuje świadczeń łącznie, a jedynie przyznaje prawo zatrzymania jako gwarancję, że każde z nienależnych świadczeń zostanie zwrócone. Nawet gdy jedno ze świadczeń jest niemożliwe do wykonania bez winy dłużnika, a drugie jest możliwe, to obowiązek zwrotu pomimo braku świadczenia wzajemnego, ujemuje się w doktrynie jako „normalne ryzyko rozliczeń w ramach bezpodstawnego wzbogacenia. Należy podzielić pogląd o braku podstawy prawnej do „rozliczeń saldem”, tym bardziej, że regułą jest zwrot korzyści w naturze co oznacza, że możliwość wzajemnego umorzenia kondykcji, osadzona być musi w ramach ustawowej regulacji potrącenia, a tylko strony uprawnione są do dokonywania potrąceń; w ocenie Sądu brak podstaw, aby takich potrąceń dokonywał z urzędu Sąd. W doktrynie prawa cywilnego wskazuje się także, że zastosowanie bowiem teorii salda – niezależnie od trudności związanych z koniecznością każdorazowego szacowania wartości korzyści obu stron – prowadziłoby do petryfikowania stanu istniejącego w wyniku spełnienia obu świadczeń, co zwłaszcza w przypadku nieważności umowy nie dałoby się pogodzić z celami zastosowania tej sankcji, która ma ona umożliwiać zniwelowanie prawnych i faktycznych skutków zawarcia umowy (por. Roman Trzaskowski, Komentarz do art.405 Kodeksu cywilnego, Nb 29).

Podkreślenia przy tym wymaga, iż pozwany nie podniósł zarzutu zatrzymania; także żądania wzajemne nie zostały przez stronę pozwaną zgłoszone przed zamknięciem rozprawy. W efekcie Sąd nie widział podstaw do dokonania rozliczeń stron, również przy uwzględnieniu art. 321 k.c. oraz faktu, iż pozwany miał zapewnioną profesjonalną obsługę prawną.

W świetle powyższego nie sposób było również stwierdzić, by pozwany nie był wzbogacony kosztem powoda lub by zaistniały przesłanki wymienione w art. 409 k.c. Nie sposób postawić bowiem znaku równości między zużyciem czy utratą wzbogacenia w rozumieniu tego przepisu a obowiązkiem zwrotu wzajemnego świadczenia przez powoda na rzecz pozwanego spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy. Przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia w świetle art. 409 k.c., powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się zatem do tych tylko sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego (por. wyrok SN z 4.4.2008 r., I PK 247/07, OSN 2009, Nr 17–18, poz. 223)

W okolicznościach niniejszej sprawy brak było jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że pozwany uzyskał korzyść zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda wszystkie kwoty dochodzone pozwem. Analiza złożonych przez powoda dokumentów doprowadziła Sąd do przekonania, że powód wykazał zgłoszone roszczenia pieniężne.

Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Zgodnie z regulacją art. 455 k.c., jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd za niezasadny uznał zarzut przedawnienia, brak było bowiem podstaw do stwierdzenia, by do roszczenia strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia w postaci spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczanych co prawda okresowo w wykonaniu umowy kredytu zastosowanie miał 3 letni okres przedawnienia zgodnie z art. 118 k.c. W ocenie Sądu roszczenie powoda stanowiące przedmiot niniejszego sporu nie ma charakteru okresowego,

jest to bowiem roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, więc zasadne było zastosowanie 10 -letniego okresu przedawnienia. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Powód sformułował swoje ostateczne żądania w sposób „kaskadowy”, tj. ewentualny. Roszczenie ewentualne to występujące w praktyce sądowej roszczenie zgłoszone w pozwie obok roszczenia głównego na wypadek nieuwzględnienia roszczenia głównego. Sąd w pierwszej kolejności rozpoznaje żądania główne, zaś o roszczeniu ewentualnym rozstrzyga dopiero w razie oddalenia głównego żądania pozwu. Uwzględnienie żądań głównych w całości, czyniło bezprzedmiotowym rozpoznawanie dalszego roszczenia o tzw. nadpłatę zgłoszonego jedynie na wypadek nie uwzględnienia żądań głównych.

Orzekając o kosztach postępowania Sąd kierował się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. Pozwany, jako przegrywający sprawę, obowiązany jest zwrócić powodowi koszty postępowania niezbędne do celowej obrony, których szczegółowe wyliczenie Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Mając na uwadze całokształt przedstawionych powyżej rozważań, orzeczono jak w sentencji.